

Milan Petek

TEŽAVE V RAJU

NO, PA ZAČNIMO!

Preden se vam bodo, drage bralke in bralci, med noge zapletle naslednje satirično hudomušne zgodbe, ki kot nagajiva otročad komaj čakajo, da planejo na prosto in si dajo duška, moram - vsaj pri sebi čutim to dolžnost - pojasniti nekaj zadev okrog tega pisanja. Če tega ne opravi zdaj, na začetku, ko še ni nobene škode, mi kasneje ne bo mogel nihče očitati, da mu je žal, ker je vzel knjigo v roke, saj če bi prej vedel, z njo ne bi izgubljal časa... Nekateri namreč v svoji kritiki gredo celo tako daleč, da skoraj zahtevajo plačilo za izgubljeni čas, ki so ga porabili za branje. No, na moj račun že ne bodo služili.

To ni edini razlog. Marsikateri literarni sladokusec, ki išče zapletene stavčne kompozicije z nekaj stotnijami besed, naloženih med sopihajoča nadredja in odvisnike, ki kot težko otovorjeni vlaki škripajo navkreber, za njimi pa se dviga prah še najmanj na dveh ali treh straneh knjige (le-tem pisec svetuje knjigo znanega avtorja, ki si je v slovenski zgodovini postavil tovrstni spomenik: roman na dobrih dvestotih straneh je zapisal v enem samem stavku in - najbrž - v enem zaletu), bo razočaran odložil knjigo. Ne, nič takega ne bo našel v njej! Stavki so kratki, enostavni, brez odvečnih kranceljnov spredaj in zadaj, in pridevniških okraskov, ki kot lijane visijo z besed, tako da si bralec mora skoraj z mačeto izsekati pot, da se prebije do glavne misli. In v tem močvirju besed, kjer pod nogami polzi živi pesek nedorečenega in briše sledove, od koder se je že mukotrpno prebil, je tako zlahka zgrešiti pravo smer.

Saj vemo: avtorji samoljubno čuvajo končni smisel tega popotovanja in le tu in tam skozi zaraščene krošnje pripovedi pokuka pramenček dnevne luči, ki naj bi nesrečniku, podaja-

jočemu se v to nevarno pustolovščino, olajšala pot. A takšni prebliski so redki, povrh pa so še tu glasovi, ki izgubljenca plašijo. Eni prihajajo iz avtorjevih izpovednih globin, kot zamolkli glasovi velikih mačk, ki se pripravljajo na lov za bralcem in ga silijo, naj pohiti, drugi pa ga begajo z besednimi igrami, spletenimi v grozde omamnih orhidej, da se izgubljenec v koprnenju ponovno dviga kvišku in opoteka dalje, proti koncu knjige - kjer upa, da se bo vse pojasnilo.

Kot vem, je takšno upanje pogosto slepljivo. Za bralcem se že prej izgubi sled, neredko pa izdihne na koncu, lačen in žejen, ne da bi mu pisec privoščil požirka *resnice*. Včasih bi zadostovala le drobna beseda, ki bi mu spet vlila upanje in voljo do življenja in ponovnega branja - pa nič. Prah si in v prah se povrneš, bralec, si misli pisec in odide s prizorišča.

Pri meni je drugače. Če sem zapisal *Ob enajstih zvečer je zazvonil telefon*, pomeni le to, da je ob enajstih zvečer zazvonil telefon. Nič več. Nič kačastih priredij in podredij, ki se zvijajo okrog bralca in ga v trenutku nezbranosti zadušijo in iz trupla izsesajo njegov bralski sok. Včasih se zazdi, da pisci takšnih vrstic niso šli tako zlahka mimo in da je marsikateri dobil najmanj udarec s koncem repa po čelu. Iznenada dobi njegov tekst drugačno podobo, ki jo poskuša obrazložiti s čudežnim spreobrnjenjem glavnega protagonista (spomnimo se Savlovega spreobrnjenja iz zgodovine!); v filozofskem smislu pisec spregleda in svojo duhovno luč nadomesti s tistim, kar sveti tudi nam: podnevi sonce, od mraka naprej pa - razen redkih izjem - elektrika.

Kratki stavki ponujajo manj možnosti za napake (ali pa so te vsaj manjše). Po njih bo bralec - ne da bi ga podcenjeval - lepo pridrsal, kot po ubrano položenih kuhinjskih ploščicah, do konca. Njegova copata bo le redko zadela ob neravni rob tlaka. In na poti ne bo trpel žeje ne gladu: tu je pri roki hladilnik in mrzlo pivo, tam predali s piškoti in kikirikijem - za prvo silo. Salame in vložene kumarice čakajo le na drobno misel, kakšno iskrico poželenja, in bodo skočile pod nož in potem na krožnik! Ve se: na poti do hladilnika ne sme biti ovir!

No, morda bo tenkočutnemu bralcu kdaj pa kdaj noga le zaplesala po tleh, kot da se zapleta v kakšne nevidne vrvi pravopisnih napak - vendar naj bo brez skrbi; tja niso položene iz nemarnosti, temveč prav namenoma, da se lepo opazi, da je to delo človeških rok. Priznam, da sem se krepko utrudil, ko sem jih sejal po tekstu, da izgledajo kot naključne bilke plevela, ki se plazi med debelimi sadeži zrele povrtnine. Tisti, ki je že poskusil kaj takega, dobro ve, da je težko prikriti sledove, ki potem dejanje spremenijo v sad naključja in spleta nedoumljivih okoliščin, zaradi katerih potem ljudje le skomignemo z rameni, zaključimo primer in mirno živimo naprej. No, pa kaj vam pravim - saj sami najbrž dobro veste, kako je to...

Pa še nekaj: v nekaj zgodbah se pojavlja bog - z malo začetnico. Zadeva se zdi na prvi pogled pravopisno in versko bogokletna, zaradi česar dajem še posebno obrazložitev; pravzaprav - raje - dve. Gre za vrstno poimenovanje veroslovnega bitja, ki je pač v tem primeru bog in ne kdo drug. Bo dovolj? Ne? Prav vam je, zakaj ste pa glede tega tako načitani!

Dobro, sledi še drugo pojasnilo; vseeno je bolje, da se preliva tiskarsko črnilo, kot pa kri žrtve, ki bi v primeru katerega preveč vnetega gorečnega najbrž bila moja. Za boga sem si v teh zgodbah izposodil bajeslovno bitje Hangorov, plemena iz osrčja Papue-Nove Gvineje. Pravzaprav imajo v svojem verovanju v gozdne bogove dvanajst različnih vrst božanstev in vsakemu rečejo *bog* - z malo začetnico. V to ste lahko prepričani, velike začetnice tam sploh ne poznajo, saj so nepismeni. Z bogovi kramljajo, se prepirajo in včasih tudi stepejo. Torej, enega izmed njih - katerega, ne povem - sem prestavil v bolj znano okolje. Kot boste videli, se je v njem dobro znašel, pa tudi sam sem zdaj brez skrbi. Papua-Nova Gvineja je daleč, povrh pa je pleme še ljudožersko; tistega, ki jim bo tekkel pravit, kaj se je pri nas zgodilo enemu izmed njihovih bogov, bodo najbrž prej pojedli, preden se bo izkašljaj, kaj mu leži na duši. To omenim kot opozorilo, kam lahko pripelje neprevidna in prevelika gorečnost za kakšno stvar.

Mislím, da je s tem za uvod dovolj povedanega.

GENEZA

Najprej ni bilo ničesar, samo bog. Zunaj je vladala večno črna tema, zato ni bilo ne jutra ne večera, ne dneva niti noči. Ni bilo migljajočih zvezd in blede lune, kaj šele zlatorumenega sonca ali safirno modrega neba, posutega s kosmi belih oblakov, po katerem bi letale ptice in hvalile Gospoda, svojega stvarnika. Ne, ničesar takega ni bilo, in bogu se je življenje zazdelo pusto in dolgočasno.

Spomnil se je sinočnje zabave angelov pri nadangelu Gabrijelu in zazehal. Njihovi pogovori so mu že presedali; stalno so mleli eno in isto, zdaj o svojih perutih in estetiki letenja, drugič o kremah proti gubam na obrazu pa o ustnih vodicah. Nič drugega jih ni zanimalo. Le nektar so imeli izvrsten, to jim je moral priznati. Že nekajkrat je pobaral Gabrijela, kdo mu dobavlja pijačo, pa je ta začel nekaj mencati in govoriti o težkih časih; nazadnje je boga povprašal, če je že prebral njihovo prošnjo za spremembo angelske himne. *Hosano na višavah* so si zaželeli peti v tričetrtinskem taktu. Zdaj so jo prepevali v dvočetrtinskem. Za spremembo so potrebovali njegovo dovoljenje.

Na njihovo prošnjo je seveda pozabil. Pa ne da je imel veliko drugega dela - ne - preprosto jo je izgubil iz spomina. To se mu je v zadnjem času pogosto dogajalo. Je to znak prihajajoče starosti ali prva opozorila na kaj drugega, morebiti na bolezen? Pred časom je bil pri zdravniku in ta mu svetoval, naj spremeni način življenja. Z nečim se mora ukvarjati, mu je priporočil; kakšen hobi ali kaj podobnega.

Od takrat se njegovo življenje ni prav nič spremenilo. Tu in tam je obiskal angele, kaj malega z njimi poklepetal in popil, in nič drugega. Vse to se mu je zdelo prazno, brez pomena. Kaj je

v tem smisel življenja? V želodcu ga je stisnilo in kepa gnusa nad plehkostjo takšnega životarjenja se mu je dvignila; šlo mu je na bruhanje. Zato je z njihovih zabav odhajal med prvimi. Tudi sinoči je bilo tako. Iz svojih prostorov je skozi odprto okno slišal zdravice v njegovo čast in slavo. Saj jih je maral - po svoje je bil nekoliko nečimrn in mu je čaščenje godilo - vendar mu zdaj niso nič pomenile.

Do jutra, ki bo enako noči, je bilo še daleč. Ni bil zaspan in ni vedel kaj početi. No, kakšno delo bi se že našlo - lahko bi se končno posvetil prošnji angelskega zbora - a za to ni bil razpoložen. O tistem je moral resno razmisliti, brez naglice.

Nikoli ni maral preveč novotarij. Z njimi so bile vedno težave. Spomnil se je, kako ga je angel Satanael pregovoril, da je uvedel centralno ogrevanje nebesnih prostorov. Sam se je celo ponudil za kurjača pri velikih pečeh v kleti. V začetku so bili vsi zadovoljni, posebej angeli pevci, ki so zaradi mraza imeli pogosta vnetja grl in so izostajali s pevskih vaj. Šele kasneje mu je pricurjalo na uho, da vse skupaj ni tako nedolžno. Satanael je v podzemlju zbiral razne nezadovoljneže iz njihovih vrst. Večino časa so namesto pri delu, za katerega so bili zadolženi, preživljali ob kockanju in pijančevanju. Baje naj bi počeli tudi druge nečednosti, na katere niti ni hotel pomisliti, tako so se mu gnusile.

Zaradi tega se je zelo razjezil. Tistim v kleti je zagrozil, da jih bo izobčil iz nebeške skupnosti, pa so se mu le smejali. Kar daj, so ga izzivali; tja gor med tiste pojoče ovčke nas več ne spraviš! Njihov kolovodja je bil Satanael. V imenu vseh, oklicali so se za *Sile ognja*, je postavil deset zahtev; prva med njimi je bila več pravic za angele in porazdelitev oblasti. Zahtevali so nekakšno samoupravljanje pri nebeških poslih. Vsi smo si enaki, so trdili.

Takrat bi jih lahko uničil, pa ni. Verjel je, da jih bo že grožnja spametovala. Vendar so vztrajali pri svojem. Tudi on. Označil jih je za odpadnike in jim za vedno zaprl vse poti iz kleti. Kaj se je potem dogajalo spodaj v kurilnici, ni vedel niti po tem ni spraševal. Niso bili več v njegovi oskrbi. Le toliko se je še uspel

večkrat je že dovršil njeno podobo, pa jo spet zgnetal skupaj in začel znova. Znoj je kapljal z njegovega čela, ko je končal. Bil je zadovoljen s svojim izdelkom. Ženska se mu je zazdela resnično lepa. Imenoval jo je Eva.

“Brez pretiravanja, prosim!” je pripomnil brenčeči glas iz skrinje. “Zaradi njene lepote boš lahko kdaj kasneje imel težave.” Potem je pomolčal in spet nadaljeval: “No, bo pa zato igra še zanimivejša!”

“Tako, zdaj sem končal,” je rekel bog. “Koliko časa sem delal svet?”

“Šest dni; dosežek ni slab,” ga je pohvalil glas. “Za nagrado lahko en dan počivaš! Potem začneva igrati!”

“Kako - midva?” se je bog začudil. “S tabo bom igral?”

“Pravzaprav proti meni, če sem iskren! Prvi boš na potezi!” ga je pomiril glas.

“Poteza? Kakšna poteza? Saj sploh ne vem, kaj naj napravim!” se je razburil bog. “Še nikoli nisem igral te igre!”

“Nič hudega; saj je le igra,” je pomirjujoče zapredel glas. “Enkrat dobiš, drugič izgubiš. Če ne veš kaj storiti, pusti vse pri miru. To je dovoljeno in se šteje kot veljavna poteza.”

“In ti, kaj boš napravil ti?” se je bog zazrl v skrinjo. Zazdelo se mu je, da skozi srebrno kovinsko ohišje vanj strmi tuj, preračunljiv pogled. In da je vse to več kot samo igra.

A glas iz škatle se več ni oglasil. Igra se je že začela.

ZAČETEK ZGODOVINE

Potem je bog ustvaril prvega človeka, ime mu je bilo Adam. Že po nekaj dneh se je Adam začel dolgočasiti; poležaval je pod rajsko jablano in ni vedel kaj početi. Bog, ki ga je tu in tam obiskal, ga je poskušal malo razvedriti.

“Saj bo bolje,” ga je tolažil. “Moraš se pač navaditi, šele nekaj dni si v raju, videl boš, da je tu kar zabavno...”

Obljubil mu je pogostejše obiske in kdaj pa kdaj partijo kart. Iz tega ni bilo nič; bog je ustvarjal še druge svetove in je bil pogosto na potovanju. Za Adama mu ni ostalo kaj veliko časa in še takrat, ko je bil doma v raju, je bil utrujen.

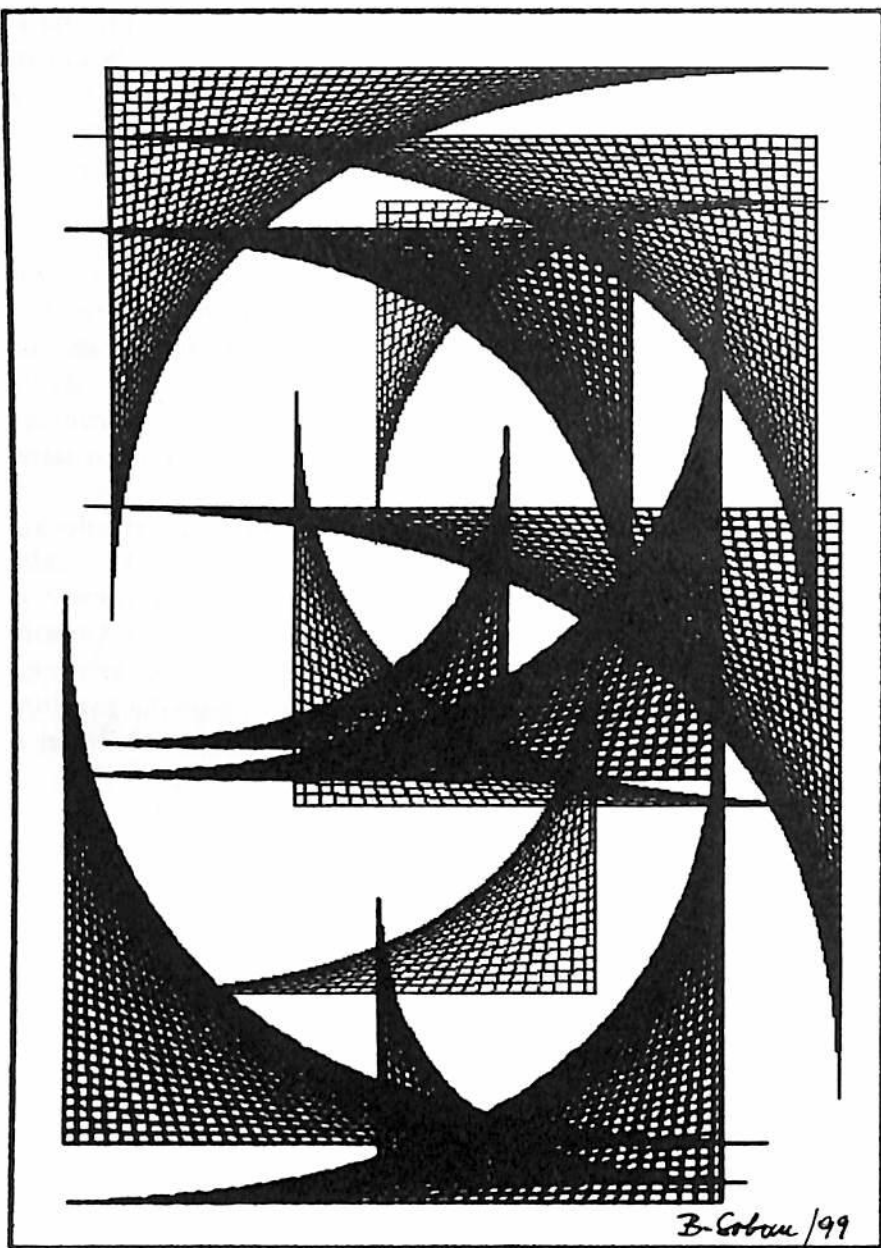
Adam je gledal živali okrog sebe, vse so imele družice; lev se je igral z levinjo, osel z oslico, škorec s škorčevko, le on je bil sam.

Ko je bil bog pri njem na obisku, mu je to omenil.

“Razumem tvoje težave,” se je strinjal bog. “O tem sem že premišljeval in vem, da se temu ne morem izogniti. Vendar sem mislil še nekoliko počakati; potrebno je ravnati premišljeno.” Pogledal je Adama, ki je brezbrizno poležaval na trati. “Tebi se sploh ne sanja, koliko dela imam z načrtovanjem in ustvarjanjem svetov. Že drobne napake se pozneje v zgodovini hudo maščujejo. Včasih gre vse delo po zlu in moram začeti znova...”

Ker pa je videl Adamovo žalost, se je le omehčal. “Dobro, ugodil ti bom. Vendar ti ponujam možnost izbire: lahko ti ustvarim družico, kot jo sicer imajo tudi druga živa bitja v raju; druga možnost je, da vzameš tole škatlo, ki te bo kratkočasila v trenutkih osamljenosti.”

Pokazal je na škatlast zaboj, ki ga je tisti trenutek ustvaril. Bil je televizor, sicer predpotopne oblike, vendar čisto pravi televizor.

TEŽAVE V RAJU

Eva ni bila Adamova prva žena. Pred njo sta bili, sicer le za krajši čas, še dve. O tem se je skozi zgodovino le šušljalo, pred kratkim odkriti in več tisočletij stari klinopisni teksti s področja stare Babilonije, le-to potrjujejo. Poglejmo, kaj pripovedujejo!

Bog je videl Adamov dolgčas in hrepenenje po družici. Prvi človek se mu je zasmilil in iz živega blata (tako kot Adama) je ustvaril prvo žensko, Heleno. Potem ju je pustil sama.

"Če boš imel z njo kakšne težave, me brž pokliči! Reklamacije upoštevam v roku sedem dni!" ga je še opozoril.

Že po treh dneh je zaropotalo po vratih božje pisarne.

"Kdo je?" je vprašal bog, potem pa se spomnil neumestnosti svojega vprašanja; ker je bog vseveden, je vedel, da pred vrati stoji Adam.

"Prijavljam napako," je Adam hitel govoriti. "Življenje s Heleno je postalo nevzdržno; vse dni se ogleduje v ogledalu in me sprašuje, če je najlepša na svetu; sanjari o novih oblekah in nakitu, ki naj ga izprosim pri tebi. Pred njo ni več miru; ko želim v miru nadaljevati delo - veliko drobnih žuželk je še vedno brez svojega imena - me stalno moti ter mi očita, da je nimam rad in da jo varam z drugimi," se je potožil bogu.

Bog se je zamišljeno popraskal po bradi. S takšnimi težavami se doslej še ni srečal.

"Poskusi se z njo resno pogovoriti," je svetoval. "Saj veš, dobra beseda vedno dobro mesto najde!"

"Saj sem," je Adam zmajal z glavo, "vendar ne pomaga. Z njo se ni mogoče pogovarjati. Danes si domišlja, da je najboljša pevka na svetu. Poje že od jutra. Njen glas pa je daleč od angelskih zvokov. Živali v rajju so zaradi tega precej vznemirjene;

pohiteti. "Predlagam, da takoj izvedemo volitve," je izjavila in pogledala Adama. Skrivaj ga je s komolcem sunila v rebra.

"Še nekaj bi rad vedel, preden začnemo," se je oglasil bog, ki mu to ni ušlo. "Če vidva stopita v zavezništvo, kaj se potem zgodi?" Nejasno je začutil nevarnost, ki se lahko skriva v demokraciji.

"Potem - potem sva midva zmagovalca na volitvah in v skladu s pravili demokracije prevzameva oblast," je nekoliko zadržano pojasnil Adam. "Taki so zakoni v demokratičnem svetu."

"Morda to pomeni, da bom moral na vaju prenesti božjo oblast na zemlji in na nebu?" je zelo prijazno vprašal bog. "In ubogati vajine zapovedi? Najbrž bosta hotela, da tudi angelski zbori prepevajo v vajino čast in slavo?" To je vprašal s še prijaznejšim glasom. Od zadovoljstva se je zahahljal, ko je Eva živahno prikimala; zdaj mu je bilo vse jasno, pravzaprav - zelo jasno.

"Seveda; končno si le doumel smisel demokracije!" sta se razveselila prvi moški in prva žena. "Bala sva se že, da se je otepaš! To pa ne bi bilo lepo!"

Tistega, kar je potem storil bog, še dolgo kasneje nista razumela. V bodoči zgodovini so se o tem nenavadnem božjem dejanju napletle razne zgodbe, ki so se le redkokdaj približale resnici. Posebej krivične so bile do kače, ki je pri tem dogodku sploh ni bilo zraven. Res pa je tudi, da kača ni bila nedolžna; kako in kaj je bilo z njo, bo pojasnjeno drugje.

Bog se je zelo razsrdil in ju v božji jezi za vedno izgnal iz raja, v zunanji svet.

"Nehvaležneža! Dobroto mi vračata z zaroto!" je kričal za njima. "Ker sta me poskušala prevarati, bo okrog vajinega doma raslo trnje in ti, Adam, boš v potu lastnega obraza moral garati za vsakdanji kruh! Ti, Eva, pa boš v mukah rodila svoje otroke in možu boš pokorna! In veliko časa bo preteklo, preden boš dobila volilno pravico!" To je dodal z zadovoljstvom.

Potem je trdno in za vekomaj zapahnil rajska vrata za njima. Kaj je bilo potem z Evo in Adamom, že vemo. Prav tako tudi, kdaj so ženske dobile volilno pravico.

EVIN DNEVNIK

1. dan

Zbudila sem se pod drevesom, na slami. Nikjer v bližini ni bilo žive duše, le nekakšna čudna žival divjega videza je predrzno buljila vame. Poskušala se mi je približati, a sem jo spodila s kamnom. Kmalu se je spet pojavila. Nekaj časa me je opazovala na razdalji, varni pred mojim kamenjem. V topem pogledu izpod nizkega čela ni sledu kakšne bistrosti, vendar tudi ne sovražnosti. Potem mi je ves dan, kot pes, sledila. Po svoje se mi stvor smili: vse druge živali imajo svojo družico, le ta ne. Najbrž je poginila.

Vrt je precej zapuščen, zarasel s travo in plevelom. Nikjer nisem zasledila rož, ki bi kazale na omikanost gospodarjev. Živali tacajo in se ponečejajo vsepovsod. Morali bi jih spraviti za ograde. Vendar manjka krepke roke, da napravi red. Razmišljam, le kdo neki tu živi? Misli, ki se mi je prikradla v glavo, si ne upam glasno spregovoriti - zaupam jo le svojemu dnevniku: Kaj pa, če sem ravno jaz poklicana za gospodarico tega vrta? Ne vem zakaj, vendar mi ta misel ne gre iz glave. Pa saj ni nikogar primernejšega! Čemu sem sploh tukaj, če ne zaradi vrta? *Gospodarica vrta* - hm, sliši se imenitno. Moj bog, kaj če je le res?

Dvonožec, ki me zasleduje na vsakem koraku, se mi je spet poskušal približati. Najprej je mahal z rokami in sprva sem se ustrašila, da me namerava napasti. Pripravila sem kamenje in mu še zagrozila z debelim kolom, ki sem ga našla v bližini. Prišel mi je na nekaj korakov, ko sem vanj vrgla prvi kamen. Zadela sem ga v glavo. Potem se je spet umaknil na varno in zraven nerazumljivo tulil. Prepričana sem, da gre za primitivno

ISKANJE SOGOVORNIKA

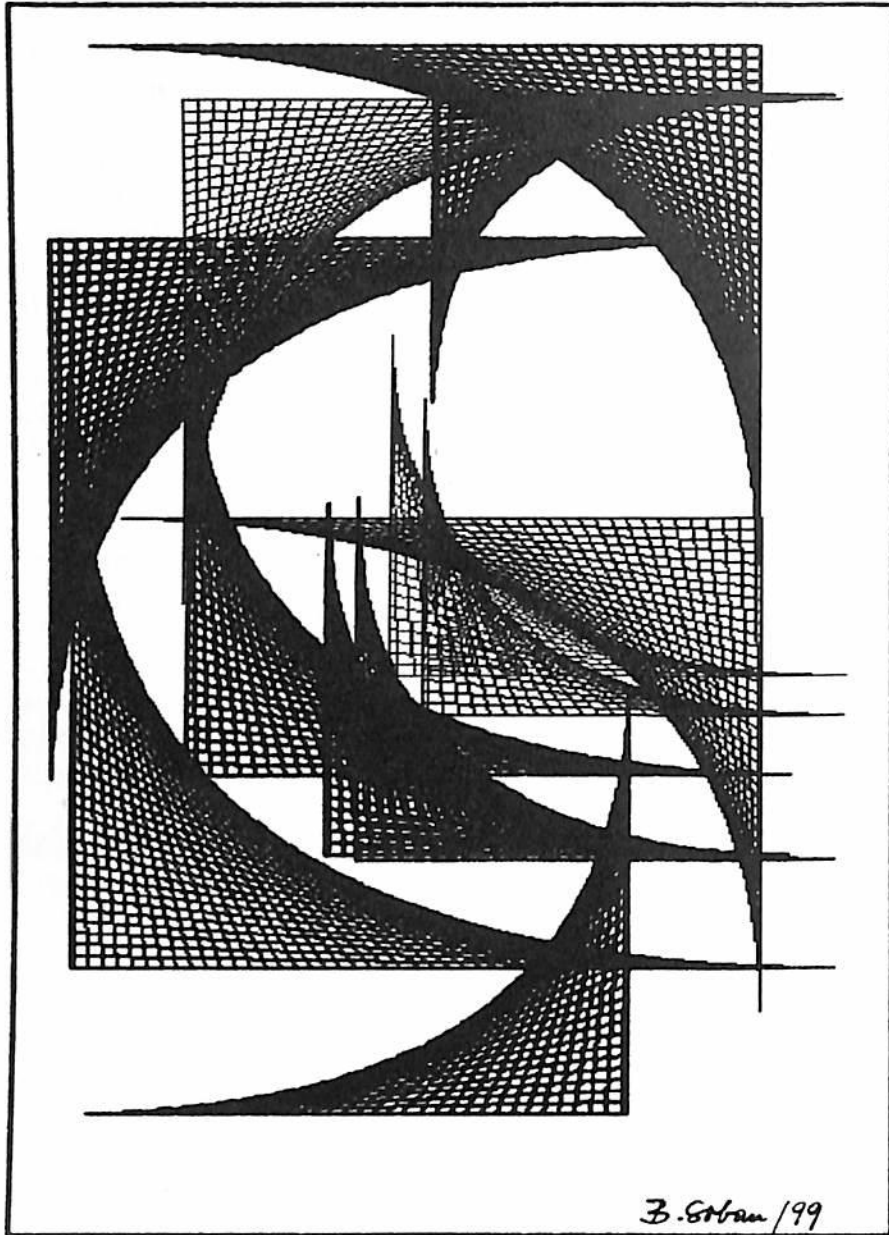
Bliža se konec drugega tisočletja in vse več je raznih prerokov in vidcev, ki nam obljublajo konec sveta. Prišel bo Mesija in z zamahom roke zbrisal vse, kar je enkrat ustvaril, gore se bodo zrušile vase, zemlja preklala in morja izpuhtela v večnem ognju, nam grozijo. In vse to zaradi našega grešnega življenja - no, najbrž ste že slišali za te zgodbice, in jih ni treba ponavljati.

Hm, le od kod jim te misli, zakaj takšna črnogledost? Da se le z enim nonšalantim gibom božje roke zbrisejo z obličja sveta vse njegove stvaritve, poleg vsega živalskega in rastlinskega sveta, tudi človek, kot najčudovitejša in najžlahtnejša kreatura? Ali je res bilo vse stvarnikovo delo zaman ali pa smo ljudje le muhe enodnevnice, ki nas na koncu večera naše civilizacije čaka zadnja sodba v obliki velikanske in nedoumljive pajkove mreže? Je v tem smisel našega obstoja? Slednje vprašanje si zaradi bližajočega se usodnega trenutka zasluži nekoliko poglobljeno razmišljanje.

Biblija kot prva avtoriteta s tega področja sicer ponuja odgovor, vendar je ta nekoliko neprepičljiv; ker je bil človek ustvarjen po božji podobi, se najbrž za tem skriva kaj večjega in pomembnejšega. Šele kritično branje biblijskih tekstov ponuja verjeten in čisto preprost odgovor: Bog je iskal sogovornika.

Morda se je z njim hotel pogovarjati le o vremenu ali pa klepetati o vsakdanjih težavah v raj, ki jih je imel z angeli. Vsekakor je bil stvarnik takrat precej osamljen; s tistim, kar je lezlo, skakljalo ali frfotalo po kopnem in zraku, si ni mogel pomagati, ribe pa so bile že takrat neme. Zato je bog ustvaril človeka z imenom Adam.

Do tu je bilo vse lepo in prav, potem pa je, Adamu na ljubo,

ustavnim sodiščem; za hudi...- je skoraj glasno zaklel, le kaj se skriva za vsem tem? Čeprav je bil načelno vseveden, mu zdaj to ni nič pomagalo, o teh stvareh kratkomalo ni imel pojma. Postalo mu je žal, da je na pravo gledal tako postrani in o njem ni prebral niti ene knjige.

Presneto, da se za vsem tem ne skriva kakšna past nečistih sil - in mu bo sojenje na koncu, kljub toliko pripravam in trudu, padlo v vodo? ga je zaskrbelo. Ne, tega si ne sme dovoliti. Bolje, da zdaj malo počaka s sodbo, dokler si o vsem tem ne bo na jasnem. Ja, tako bo edino prav, se je odločil. Potem je pritisnil na gumb električnega zvonca na mizi. Prikazal se je nadangel Mihael in se mu poklonil.

"Sojenje opoldne odpade," je bog sporočil presenečenemu Mihaelu. "Sodni dan se preloži na nedoločen čas. O tem obvesti vse stranke! O dnevu novega sodnega dne bodo vsi že pravočasno obveščeni!" Še preden je nadangel odhitel izpolnit njegov ukaz, ga je zaustavil: "Še nekaj, Mihael - ampak to naj ostane samo med nama -" mu je zaupno prišepnil. Rahlo zoprno mu je bilo priznati vrzel v svoji vsevednosti. Ni hotel, da bi za to zvedel še kdo drug, že tako je imel dovolj težav pri vzdrževanju svoje avtoritete med nebeškim osebjem. "Prinesi mi vse pravne knjige, ki obstajajo; pred sojenjem bom še nekaj malega preštudiral." Potem je vstal in odšel v svoje prostore.

Od takrat je minilo že mnogo časa (tisočletja tu ne pomenijo veliko!), vendar se sojenje še zmerom ni začelo. Zadeva postaja že mučna, posebej za čakajoče. Mnogi že glasno negotujejo, med najglasnejšimi in tudi javnimi kritiki takšnega stanja pa se spet pojavljajo člani *Društva mrtvih pravnikov*. Krožijo med čakajočimi in zbirajo podpise za novo peticijo bogu; zdaj zahtevajo sojenje *v razumnem roku...*

BABILONSKI STOLP

Adad-nasir, veliki vladar Babilonije, je imel moreče sanje; vso noč se je premetaval po ležišču in se zjutraj prebudil ves prepoten. Čeprav je bilo še zgodaj in se je z ulice slišalo oglašanje redkih trgovcev, je takoj dal poklicati glavnega kraljevega upravitelja in vrhovnega svečenika.

"Bogovi so mi naklonili čudovite sanje," jima je pojasnil. "Videl sem stolp, višji in mogočnejši od zasneženih gora na vzhodnih mejah sveta; na njegovem vrhu je sedel bog Marduk. Rekel mi je: V mojo čast sezidaj stolp visok triintrideset nadstropij in naredil te bom za nesmrtnega! Časa imaš deset luninih let! Če tega ne storiš, boš skupaj z Babilonijo uničen in spremenjen v puščavski prah!"

"In potem?" je vprašal svečenik, ki si je skrbno zapisal vsako vladarjevo besedo. Kralj je bil božji namestnik na zemlji in skozi njegova usta je govoril bog Marduk; nič božjega se ni smelo izgubiti, niti najmanjša besedica...

"Nič, potem sem se zbudil," je odvrnil Adad-nasir. "Na srečo sem si v glineno ploščo po spominu naredil risbo stolpa. Takoj je treba začeti delo, čas hitro teče!" Obrnil se je k obiskovalcema: "Vaju zadolžim za njegovo izgradnjo! Uporabita najboljše arhitekta in inženirje, najspretnейše zidarje ter najmočnejše sužnje! Stolp postavita zraven starega templja."

S tem je bil pogovor končan. Veliki svečenik in glavni kraljevi upravitelj sta se še trikrat priklonila do tal in zapustila sobano. Kralja so spet obkrožile lepe sužnje in ga začele zabavati s pesmijo in plesom.

Tako so ga kratkočasile dve leti, potem se je spomnil na svoje preroške sanje. Spet je k sebi dal poklicati glavnega upravitelja

AMERIKA

Iz Amerike je prišlo pismo; pisala je teta Marija, ženina poročna priča. Pridita na dopust v Ameriko, naju je vabila. Njena povabila so pričakovana: že nekaj let naju vztrajno vabi na svoj dom, v neko majhno mestoce na Vzhodni obali. Od tam bi se potem vsi skupaj odpravili na potep, vse do Kalifornije.

Ob njenih povabilih ostaneva ravnodušna. Prvič - ne maram voženj z letalom; človek vendar ni ptica, utemeljujem svoj odpor; drugič - pot v Ameriko bi nama požrla najmanj tri plače. Ob tem podatku se vsak trezen človek, ki služi denar s tem, da vstaja zjutraj ob šestih in gre na delo, ob štirih popoldne pa se utrujen vrača domov, hitro odloči. Tudi midva sva se.

Enkrat sva se izgovorila, da kupujeva nov avtomobil in sva zato brez denarja, drugič so naju rešili moji ledvični kamni, ki sem jih zdravil čez poletje, potem sva še prenavljala staro stanovanje, lani pa je moja babico v začetku junija zadela rahla kap; z moje strani bi bilo precej neodgovorno in netaktno, če bi jo v takem trenutku zapustil. Zato sta teta Marija in njena Amerika še enkrat odpadli.

Tudi ob zadnjem pismu bi začela živčno iskati mogoče in prepričljive prepreke, pa naju je na koncu povabila čakalo presenečenje: *Pot vama plačam jaz*, je pripisala dobra teta.

"Zlata moja teta!" je zavzdihnila žena. "Končno si bova lahko privoščila dopust v Ameriki!" Zadnje tetine besede so jo očitno ganile. Imel sem občutek, da je odločitev že padla.

"Ne prenesem vožnje v letalu; slabo mi bo, bruhal bom, odpovedalo mi bo srce in obnašal se bom neuravnovešeno," sem poskusil s preostalimi argumenti proti. Potreboval sem čas, da si izmislim še kaj boljšega, tehtnejšega. V mislih sem iskal

razne izgovore; a počutil sem se zdravega, tudi v bližnjem sorodstvu so bili začuda vsi pri zdravju, na razpolago sem imel še najmanj mesec dni dopusta - ne, nič uporabnega nisem našel.

"Saj nisi otrok, si vendar *moški!*" je zavrnila moj pomislek. In je takoj poklicala svojo mamo ter ji sporočila, da poleti greva k teti Mariji v Ameriko. Kolesje odhoda se je začelo neusmiljeno premikati. Kmalu so za najin odhod v Ameriko zvedeli vsi najini znanci.

"Slišim, da gresta z ženo v Ameriko," mi je v službi omenil sodelavec. Z njim sem se le redko pogovarjal, pa še to le o službenih zadevah. "Pogumno, ni kaj!" je pristavil.

Naostril sem ušesa: "Kaj misliš s tem?"

Čakal je samo na to. Potem se je razgovoril in mi začel razlagati o nevarnostih, ki prežijo na turiste v Ameriki: "Človek, posebno še turist iz Evrope, je tam preganjana divjad; na ulici ga takoj opazijo lopovi in poskušajo ogoljufati, pobrati denar, bančne kartice, fotoaparate in kamere, zlatnino in - prav zares - tudi obleko, še najraje čevlje. Če ne daš zlepa, ti nastavijo pod vrat nož in adijo. Včasih niti ne vprašajo in te kar takoj preluknjajo."

"To so zgodbe iz filmov," sem odmahnil z roko. "Ne verjamem, da je tako hudo! Kako veš, ko pa še nisi bil tam!"

To je dalo zagon njegovemu pripovedovanju. Začel mi je naštevati uradne statistične podatke o naraščanju kriminala zadnjih dvajset let v Ameriki. Zvedel sem, da je dnevno v New Yorku več umorov, kot pri nas skupaj v dveh letih; ropi so nekaj vsakodnevnega in ljudje na ulici se zanje sploh več ne zmenijo. Vsak skrbi le za svojo kožo, je zaključil.

"Obvladaš karate?" je bil radoveden. Odkimal sem. Včasih sem se ukvarjal z rekreativnim tekom.

To ga je užalostilo. "Dobro, morda ti bo uspelo uiti, kaj pa naj stori tvoja žena? Si bral, kaj se je pred kratkim zgodilo švedskemu paru na 53. ulici v New Yorku, točno opoldne? Tudi tam je mož hotel pobegniti pred napadalci, vendar žene ni - "

Zbudil sem se na školjki. Močno me je bolela glava in prav v sredino možganov mi je odmevalo ženino vpitje, ko me je našla. Bilo je podobno kljuvanju. "Prosim te, utihni - saj te slišim!" sem ji takrat rekel. Tako trdi ona. Jaz se vsega tistega ne spominjam. Najbrž je k temu pripomogel udarec po glavi.

Roparja sta mi pobrala ves denar: iz denarnice, iz posebne torbice za pasom in iz skritih žepov na spodnji strani hlač. Ničesar nista spregledala. Z njima so šle kreditne kartice, vozni karti in potna lista. Čevlje sta mi pustila. Medtem, ko me je žena iskala na stranišču, je neznanec odnesel veliko potovalno torbo z najino garderobo. Manjšo potovalko, v kateri sva imela zobne ščetke, ščipalec za nohte in star fotoaparatus, je najbrž spregledal. No, če sem odkrit: ženi je še ostala njena torbica s šminko in sto dolarjev železne rezerve. Na tem sva znova začela graditi najino pot v Ameriko.

Za karte in za vse, kar gre zraven, sva na banki vzela posojilo v višini mojih štirih plač. Na uradu za potne listine so nama šli na roko; nova potna lista sva dobila v enem dnevu. V naslednjih dveh tednih sva bila spet pripravljena za odhod. Preden sva odpotovala, sva obiskala le babico.

"Kako je bilo v Ameriki?" je vprašala. "Prav skrbelo me je - ves čas sem molila za vaju. Hvala bogu, da se vama ni nič zgodilo!" V roke je spet vzela rožni venec in s prsti začela prebirati jagode na molku. Nisva je hotela motiti in sva potihoma zapustila sobo.

Drugi dan sva šla na pot.

Kako je bilo v Ameriki? Pojdite in si sami pogledajte! Vrnila sva se živa in zdrava. Nič nama ni zmanjkalo, razen kreditne kartice, ki sem jo pozabil v hotelski sobi v nekem majhnem mestecu - ime sem že pozabil - pa še ta naju je že čakala doma, na banki. Direktor hotela nama jo je vrnil, zraven pa se še opravičil za težave, ki sva jih imela zaradi njene izgube. Če pred tem ne bi doživel Amerike, bi enostavno rekel, da z vljudnostjo pretirava. Seveda o tem ljudem tukaj ne govoriva; že zdaj nama nič ne verjamejo.

NOČNI KLIC

Ob enajstih zvečer je zazvonil telefon. Zagodrnjal sem nekaj o pozni uri, ko se telefonski klici več ne spodobijo, o krivici, ki se mi godi, ker moram vedno jaz dvigovati slušalko - čeprav je klic ponavadi za druge - in se dvignil s kavča ter oddrsal v hodnik.

"Kdo je?" sem neprijazno bevsknil v slušalko.

"Hello!" se je na drugi strani oglasil moški glas. "Boris, si ti?" Govoril je angleško, z močnim ameriškim naglasom.

"Ja, Boris pri telefonu," sem odvrnil. To je namreč res, ime mi je Boris Kranjc. Razmišljal sem, ali ne gre morda za potegavščino. "Kdo je tam?" sem trdo vprašal.

"Bill tukaj!" se je zasmel sogovornik. "Me nisi prepoznal?"

"Ne, skoraj ne," sem diplomatsko zavil z odgovorom. Niti malo se mi ni sanjalo, kateri Bill me kliče ob enajstih zvečer. Vendar mi je bil glas zelo znan. "Veš, malo je že pozno in nisem pričakoval..."

"Razumem, razumem, Boris - sorry!" se je Bill opravičeval. "Saj sem te že prej poskušal priklicati, a je bilo nekaj narobe z zvezo; spet nekakšni zapleti na mednarodnih linijah. No, kako si kaj, stara sablja? Po dveh tednih te je lepo spet slišati! Baje imaš težave z zdravjem - upam, da ne kaj resnega? Če ti lahko pomagam - " se je sogovornik prijazno ponudil.

Moj bog, sem z grozo pomislil; z Billom se res pozna. Le kako bi lahko zvedel za mojo gripo? Pred slabim tednom sem obležal z zoprno vročico; ta je zdaj že minila, vendar se še danes počutim telesno šibkega. No, najbrž je klical v službo in so mu tam povedali. Mrzlično sem razmišljal o ljudeh, s katerimi sem se pogovarjal pred tem - ne, nobenega Billa ni bilo med njimi.

PESNIKOVA VRNITEV

Pesnik sem in morda ste zame že kdaj slišali, saj sem še kar znan - če smem tako reči. Seveda se ne morem primerjati z mojimi slavnimi pesniškimi kolegi iz glavnega mesta, ki se sončijo pod žarometi svoje pesniške slave in po katerih so že za časa njihovega življenja poimenovali nekatere mestne ulice. Ne, naše mesto je pač majhno in nima mnogo ulic, tiste, ki pa so, že vse nosijo ime kakšnega priznanega moža iz narodove zgodovine. Le kdo sem jaz, da bi z mojim imenom nadomestili Prešernovo ulico, ki pelje na mestno tržnico? Niti pomisliti si ne upam na kaj takega! Sicer pa mi te zadeve niso mar, z njimi naj se ukvarjajo drugi; poslanstvo pesnika je, da piše pesmi in jih daje med ljudi - kot na primer pek svoj kruh.

Moje pesmi so objavljale ugledne literarne revije, tiskale so se v pesniških zbirkah in brale v nočnih *Kotičkih za poezijo* na državnem radiu. Bil sem redni gost pesniških večerov in obveznih pogostitev ob kulturnem prazniku, ki jih je pripravljala naš župan. Kulturno razgledane mame so na ulici kazale name svojim otrokom: "Glej, tisti tam je pesnik!"

V literarnih klubih sem kramljal z ljubitelji literature, pil čaj in zraven hrustal piškote, ki so jih spekle upokojene profesorice književnosti. Po uspešnih recitacijah mojih pesmi so mi stiskale roke in oči so se jim vlažile. "Ah, vi pesniki," so govorile, "ta mladost, ta mladost..."

Mlade pesnice, ki so komaj začele stopati proti vznožju pesniškega Olimpa, pa so skrivaj lovile moje poglede; ko so se ti srečali, so zardele...

Bili so to lepi časi in vse je bilo lepo in prav. V mestni upravi sem delal kot nepomemben referent in nič mi ni manjkalo. Skozi

okno pisarne se mi je odpiral pogled na širok travnik pred občinsko zgradbo; bil sem namreč v četrtem nadstropju. Po dežju so se na travniku napravile velike luže in od nekod so se takoj vzeli rečni galebi in čofotali po mlakužah. Ob njihovi igrivosti in eleganci, s katero so krožili v zraku, so nastale nekatere moje najudarnejše pesnitve, polne zanosa, poguma in zaupanja v bodočnost (*Jutri, Nove zarje, Svoboden kot orel*). Ko so galebi odleteli neznano kam, sta se med verze naselila žalost in hrepenenje za daljnimi kraji (*Ujeti ptič, Domovina*).

Pozimi je nad mesto rad legal mraz, veter je bril po ozkih ulicah, skozi slabo tesnjeno okno je tudi v mojo slabo ogrevano pisarno vdiral hlad; takrat sem napisal slavno pesem (*Mati, kje si?*) o lačnih in premraženih otrocih, ki se stiskajo za sivimi zidovi hiš, medtem, ko skozi prazne line piha burja, a matere, ki je odšla po hlebec kruha v trgovino, ni in ni... Spominjam se, da so se mi zarosile oči, ko sem si pesem še enkrat prebral. Potem sem si obrisal solze in odšel na golaž v menzo v kleti. Čeprav kuharica ni dajala takega videza - bila je precej močne postave in nekoliko prerobata v svojem izražanju - je najbrž bila tudi ona tiha občudovalka rimanih besed. Pri njej sem vedno dobil zvrhan krožnik golaža, najdaljši košček klobase in največje piščančje stegno. "Vi ste še tako mlad in toliko rabite," mi je vedno govorila; "le jejte, le jejte!"

V jesenskih jutrih, še preden sem prebral časopis, sem opazoval prve sončne žarke, kako oblizujejo od mehkobne meglince orošene hišne strehe. To so bili lepi prizori in ovekovečil sem jih v pesmi *Čarobno jutro*. Še danes velja za čudovit *himnus* soncu. Tudi na deževne dni ne smem pozabiti! V službo sem hodil peš, kakšnih deset minut sem imel od doma, in enkrat sem si zaradi luknje v podplatu zmočil noge. Kupil sem nove čevlje in stare odvrigel. Ob tem sem še napisal pesem *Stari čevlji*, ki z izvorno in prefinjeno metaforiko trka na vest ljudi, naj vendar ne ravnamo s starejšimi in bolnimi ljudmi kot z odsluženimi in preluknjanimi čevlji. Pesem je še danes ob Dnevu starejših občanov pogosto na sporedu recitacij.

ŠKANDAL NA ŠOLI

Na osnovni šoli, ki se ponaša z imenom slavnega narodovega prebuditelja, pesnika ter politika, sicer živinozdravnika po osnovnem poklicu (kar pa tu ni pomembno), je prišlo do škandala. Res je, da se je na tej predmestni šoli doslej že marsikaj dogajalo, a doslej vedno brez škandalov.

Morda se kdo še spomni predlanskega požara na šoli, ki ga je zanela ravnateljeva žena, potem ko je zalotila svojega moža, skupaj z učiteljico telesne vzgoje. Bila sta na blazinah v telovadnici, v položaju, ki ni dopuščal dvoma; pa vendar - škandala kljub požaru tedaj ni bilo.

Tudi o poskusu samomora računovodkinje se je marsikaj govorilo; potem, ko je ugotovila milijonski primanjkljaj v blagajniški bilanci, si je v obupu poskušala vzeti življenje. Pri tem pa je imela smolo; bila je močno kratkovidna - pravzaprav je bil njen slab vid povzročitelj njene nesreče, saj primanjkljaja v resnici ni bilo in je le spregledala zadnjo ničlo salda - ter je namesto apaurina pojedla celo škatlo odvajalnih tablet. Samomor bi se ji skoraj posrečil, saj so jo v bolnišnici komaj rešili pred dehidracijo. Vendar škandala tudi takrat ni bilo.

Drži tudi, da so se letos spomladi razširile precej neprijetne vesti, ki so spremljale nepričakovano odpoved službe mladega učitelja tehničnega pouka. Če verjamemo tem nepreverenim govoricam, naj bi tri učenke osmega razreda s pretvezo zvale nič hudega slutečega učitelja, ki se je v prostem času ukvarjal s slikanjem metuljev, v šolsko temnico; pokazal naj bi jim razvijanje fotografskega filma ter izdelavo slik. Zgodilo pa se je to, da so brhke punce za sabo zaklenile kabinetna vrata, zgrabile učitelja, ga zvezale, nato pa slekle in z njim počele - no, lahko si mislite,

kaj so z njim počele tri polnokrvne najstnice. Po tistem je učitelj bliskovito zapustil šolo in naše mesto. Vendar vse brez škandala.

Lahko bi še omenil zadnji primer, ko so pijani učenci šestega razreda skoraj linčali svojega razrednika, ki jim je na šolskem plesu zaplenil tri steklenice žganja - vendar to ni vredno omembe. To se pač dogaja tudi drugod.

Sedaj pa - o tem ni dvoma - je prišlo do škandala. Učiteljica glasbenega pouka, Anastazija Babčeva, je pri pouku primazala zaušnico nekemu učencu. Džek, tako se kliče njena žrtev, pa v jok in takoj k ravnatelju.

Dogodek se je pripetil pred tridesetimi pričami, učenci v razredu, in ga je bilo nemogoče prikriti. Sicer pa storilka, učiteljica Babčeva, svoje grešno dejanje priznava. V hlipajočem zagovoru pred ravnateljem je pojasnila, kako je do vsega tega prišlo. V šolo je prišla neprespana, ker je doma vso noč čakala moža; ta se je s službene zabave vrnil, pravzaprav so ga prinesli njegovi pivski kolegi, šele proti jutru. Mrtvo pijan je obležal na kavču in se zbudil le toliko, da je med plazenjem proti kopalnici uspel pobruhati celo dnevno sobo.

Preden se je Anastazija napotila v šolo, ji je šestnajstletna hčerka priznala, da je že dva meseca noseča; kdo bi naj bil otrokov oče, ni znala povedati. Med devetimi imeni, ki jih je omenila, je v ožji izbor naštela štiri. Ob materini pripombi, ki je tu ni mogoče napisati, ji je hčerka zabrusila, naj se raje briga za desetletnega bratca, ki že kadi travo.

“Vse to je najbrž vplivalo na moje slabo počutje,” je smrkajoč ugotavljala Babčeva. V slabo voljo so jo spravile tudi razrezane gume na avtomobilu, zaradi česar je morala v dežju čakati na mestni avtobus. Sumi sicer, da so pri tem imeli zraven prste učenci z njene šole. Ko je vstopila v razred, se je še spotaknila čez vrstico, napeto med podboji vrat. Pri padcu se je potolkla po kolenih in strgala se ji je biserna ogrlica. Biseri so se usuli po tleh in od vseh sedemindvajsetih so ji ostali le še trije. Te je uspela ujeti, drugi so se, kljub njenemu skrbnemu iskanju, skrivnostno izgubili. Vse to jo je še bolj užalostilo; ogrlica je bila

Če je mogoče, bi to rad popravil.”

“Lepo, lepo“, je odobravajoče pokimal vol. “Sodišče bo to upoštevalo.”

Potem je Jošta spet zmanjkalo. Prvo, česar se je pri ponovnem zbujanju zavedal, je bila neprijetna spolzkost in smrad okrog njega. Tik preden je vse ponovno izginilo, je še opazil žarnico pod stropom in nejasne postave ljudi. Potem je tudi to izpuhtelo iz zavesti in z rilcem se je začel prerivati proti materinim seskom in slastnemu mleku, ki ga je zavohal.

Iz sodnih arhivov:

PRIMER MICE CEKUNJAČEVE IN KAKO GA JE ZLATEC, NJEN PETELIN, REŠIL

Zgodba iz porumenelih sodnih spisov pripoveduje, da se je morala Mica Cekunjačeva, vdova po pokojnem Leopoldu Cekunjaču in ddnarka z Malega brega, zagovarjati pred sodiščem zaradi tatvine kokoši. Po obtožbi, ki jo je spisal in na sodišču zastopal državni pravdnik, spoštovani doktor jusa Karlo Žabiček, je Mica Cekunjačeva, na škodo svoje sosede Amalije Bogatič, dne tega in tega v soboto zjutraj na gnojišču za svojo kajžo, zahrbtno vrgla poleno v Bogatičino kuro in jo do smrti pobila, nato pa v nedeljo taisto pojedla za kosilo. Za izvršenim zločinom je ostalo le kokošje perje in morilsko poleno.

Kot je razvidno iz zapisnika o glavni razpravi, je obtoženka dejanje priznala, seveda z rahlimi razlikami; po njeni pripovedi se je dogodek pripetil na dvorišču pred hišo, kamor so sosedine kure rade zahajale. Vabila jih ni le kuruza, ki jo je Mica metala svojim kokošim, temveč njen petelin. Za tega je bilo splošno znano, da je najboljši petelin na vasi, sosedin pa je bil vedno nekam krmežljiv in pod njega so domače kure nerade počepale. No, in prav zaradi kur sta bili sosedi v sporu; Cekunjača ni imela nič proti, da njen Zlatec, kot ga je zaradi rumenega perja ljubkovalno klicala, poleg domačih obdeluje še druge kure - to ga je ohranjalo v dobri kondiciji in v zdravem razpoloženju, ki je tudi za te stvari koristno - vendar ni marala rediti tuje perjadi. Sama si je zrnje služila z ddnami pri kmetih, Bogatička pa, kljub temu, da je imela največjo kmetijo na vasi, na svoje kokoši ni hotela popaziti.

Tistega sobotnega jutra pa je Cekunjači zavrelo; pograbila je prvo poleno v bližini in ga zabrisala med sosedine kure, ki so se prerivale za zrnjem. Pri tem ni bila nič zahrbtna, je dodala

vložili tožbo na sodišču.

Resnica je bila res drugačna; že naslednji dan se je v nekem tretjem časopisu oglasil predsednikov soimenjak. Po naključju živi v istem kraju, povrh pa je enakih let kot premier. Priznal je, da se zdravniški izvid nanaša nanj in da ima zaradi razkritja velike težave s službi; je namreč učitelj zemljepisa na neki osnovni šoli v predmestju. Že prej je imel težave z učenci, sedaj pa še bolj. Najbrž bo moral službo pustiti. Zaradi tega in pretrpljenih duševnih bolečin zahteva odškodnino. O višini se bo še posvetoval s svojim odvetnikom...

IZ MOJEGA (PASJEGA) DNEVNIKA

...

J. je spet prišel domov pozno. Bil sem še buden, in to mu je bilo všeč. Ko stopi skozi vrata, najprej pogleda v moj kot. Kljub nasmešku čutim na njegovem obrazu napetost. Že nekaj časa ga nisem videl takega - vsaj nekaj let, če sem natančen. O svojem delu ne govori mnogo, vendar vem, kaj se z njim dogaja. Pogosto še doma pozno v noč prebira papirje, ki jih prinese s seboj. Včasih iznenada vstane izza mize, pride do mene in se mi zazre v oči.

"Prekleta politika," zamrmra, "če bi ti vedel..." Več ne pove; morda nama prisluškujejo.

V obraz je vidno shujšan, v ličnicah mi postaja podoben. Le kaj delajo z njim čez dan? Prejšnji teden je prišel domov skoraj raztrgan. Seveda mislim v duševnem pomenu, saj je sicer vedno zelo čedno napravljen. Najbrž je preživel strahotne napade. Kdo so bili ti ljudje? Morali so biti res pasji! Tisto noč je med spanjem škrtal z zobmi. V tišini in temi se je slišalo grozljivo; zaradi tega nisem mogel več zaspati. Šel sem na balkon in tulil od žalosti in besa! Očital sem si, zakaj nisem bil z njim! Samo ena slaba beseda, le en sovražen pogled nanj, pa bi imeli z mano opravka. Jaz se jih ne bojim!

Moje tuljenje so najbrž slišali sosedje. Drugi dan so bile spet pritožbe in govorice, kaj vse se je ponoči dogajalo pri naši hiši. A kaj mi mar! Mnogi tega ne razumejo, a je tudi meni hudo, ko vidim, da J. trpi. Odločil sem se: jutri pojdem z njim v mesto!

...

Že zgodaj zjutraj - celo pred mano - so ga zbudili telefoni. Potem je še med zajtrkom visel na njih. Govoril je kratko,

TEDEN LOVA

V popoldansko tišino se je zarezalo divje zvonjenje telefona. Spogledali smo se; Joc in Peter sta mi prikimala, ko sem segel po slušalki.

"Bežite, Stane! Izdani smo!" je na drugi strani nekdo zatulil v slušalko. Prepoznal sem Marjanov glas. Čakali smo nanj, moral bi se nam priključiti že pred pol ure.

Trenutek zatem se je iz slušalke razlegel trušč. Mešale so se kletvice in kriki; posameznih glasov ni bilo mogoče niti ločiti. Slušalka je najbrž treščila na tla ali pa je po njej padel udarec - s puškinim kopitom. Zveza je bila prekinjena.

"Marjana ne bo! Gremo!" sem pozval druga dva. "Hitro, nimamo več veliko časa!"

Nista spraševala. Zmečkala sta napol pokajeni cigareti v pepelnik in pograbila svoja nahrbtnika.

"Nekdo nas je izdal, Marjana so že prijeli," sem jima kratko pojasnil. Za drugo ni bilo časa. Joc je nekaj zasikal skozi zobe. Z Marjanom sta si bila zelo blizu.

Odprl sem vrata na stopnišče. Spodaj v pritličju se je slišal hrup; nekaj ljudi se je naglo vzpenjalo po stopnišču. Zagotovo so bili namenjeni k nam. Glavni izhod nam je bil zdaj zaprt. Ostal je še balkon in zasilno stopnišče. Pognali smo se nanj. Zadnje metre spusta smo poslušali razbijanje zgoraj po vhodnih vratih stanovanja. Za trenutek so zadržala zasledovalce. Dovolj, da smo stekli čez dvorišče v kritje stranske ulice. Kljub temu se je za nami zaprašilo nekaj krogel iz avtomatskega orožja. Tisti zgoraj so streljali bolj iz jeze; bili smo že na varnem - no, vsaj upali smo tako.

Na glavni ulici smo se pomešali med ostale ljudi. Večina je

hitela proti centru mesta na vsakovečerni shod. Na velikem mestnem trgu jih je čakala znana predstava: prižiganje velike grmade. Med drugimi nesrečniki bo nocoj na njej končal Marjan - seveda, če so ga ujeli živega.

Nasproti nam je prišel odred *Mlade straže*, še golobradi fantje in punce, ki so komaj začele zoreti v dekleta. Tisti v prvih vrstah so nosili praporje, punce za njimi so ponosno korakale in mahale s papirnatimi zastavicami. Njihove uniformirane rdeče srjace in modra rutica okrog vratu so se mi zagnusile. Nekaj krvavega je bilo na njih.

Rdečelasa debeluška z drobnimi mozolji na licu je najbrž opazila mojo grimaso, ko sem jo pogledal. Ostro je zapičila vame oči. Fantu zraven je z roko pokazala v moji smeri. Nekaj mu je rekla; še več pogledov se je uprlo v našo trojico.

Postalo mi je vroče. Nismo smeli izgubljati časa. Začel sem se prerivati med ljudmi. Čim dlje od množice, od teh ljudi. Stekel sem. Dve hiši naprej se je širil manjši park, s spodnjim delom se je dotikal južne četrti. Od tam ni bilo daleč do hribov nad mestom. Med njimi bi bili varni pred zasledovalci.

Ozrl sem se; Joc in Peter sta mi sledila. Trideset korakov za njima se je prerivalo dvoje ali troje fantovskih glav z rdečimi rutami.

"Sledijo nam!" je zasopihal Joc, ko me je dohitel. "Prekleti smrkavci, kar na ulici bom opravil z njimi!" Segel je pod jopič, po pištolo.

Zagrabil sem ga za roko. "Ne nori, niso sami - poglej!"

Zadaj med množico so za nami hitele visoke postave z rdečimi čeladami: njihova milica. Proti njim nismo imeli možnosti. Bili so odlično oboroženi in niso zlahka odnehali. Edina rešitev je bil beg.

Pri vhodu v park naju je dohitel Peter. Od teka je bil zaripel v obraz. Poznalo se mu je, da je nekoliko debelusen in nevajen naporov. Čimprej smo morali stran od zasledovalcev, Petru so zmanjkovale moči.

Stekli smo med zavetje okrasnega grmičevja, ki se je bohotilo

v reki," mu svetuje. Potem se spet zazre v balkonsko okno v stavbi prek trga. "Oprosti, čakam Julijo, da se prikaže," še reče. Njegov obraz od napetega pričakovanja okameni.

Z zadnjimi močmi se Pavel privleče do ograje nad reko; voda pod njim je kalna od jutranjega dežja. Skrila ga bo pred zasledovalci. Požene se v vrtince.

Povodni mož, ki živi pod mostom še od časa Urške, se je v zadnjih sto letih vidno dolgočasil, od takrat do danes pa je spremenil tudi okus glede *tistih* stvari. Drugi povodni možje so mu za zabavo včasih poslali kakšnega fantka, v zadnjem času pa bolj poredko, ker so tudi sami začutili nove, sodobne tokove. No, ko se Pavel potopi v vrtinec, ga tam pričaka povodni mož, z nasmehom do ušes.

"Zdravo, lepotec!" mu reče. "Čakal sem te, kje si bil toliko časa?"

Oni, ki pridejo takoj zatem na most, še nekaj časa zrejo v vrtinec, ki je pogoltnil Pavla. Ne rečejo nič, le privzdignejo klobuke, eden izmed njih pobrska po žepih, najde kovanec, ga vrže v zrak, nato še enkrat, potem tisti, ki je izgubil, kupi merico pečenih kostanjev. Počasi stopajo po ulici navzgor in si pihajo v prste in v vroče kostanje. Namerijo se proti Nebotičniku.

Ura na stolpnici kaže pet popoldan in dvanajst stopinj. Ulice začenja napolnjevati megla.

Milan Petek: Težave v raju

Smeha na naših tleh ni ravno v izobilju. Če pa se spodobno zadržani obrazi kdaj vendarle razpotegnejo v režeče se grimase, je to običajno ob gostilniških vicih ali bodicah na politične nasprotnike. *Težave v raju* toplo priporočam vsem tistim, ki vas gostilniške šale in politično navijaške domislice, s svojo predvidljivostjo puščajo ravnodušne in rahlo zdolgočasene, a se smehu vendarle ne želite kar tako odpovedati.

Milan Petek se ne posmehuje enemu stereotipu v imenu njegove zrcalne slike, ne, sleherno togo oklepanje malih in velikih mitov našega individualnega in družbenega življenja ga navdaja s sproščenim smehom. *Raj* je absoluten v svoji samoumevnosti, *težave*, vsi drobni odmiki od božjega načrta so njegova relativizacija. Nekoč in danes. V vsakdanjem pripetljaju in zgodovinskem dejanju. Petek nas ne kara ali poučuje, saj ve, da je *človeškost* edina mera našega bivanja. Smejati se brez užaljene prizadetosti pa ni zgolj porok dolgega in zdravega življenja, ampak predvsem dragocen privilegij duha.

Mitja Čander

Beseda o avtorju:

Milan Petek, 1960, iz Velike Nedelje (Občina Ormož), je po končani gimnaziji na Ptuju, študiral pravo v Ljubljani; od leta 1987 živi in dela v Novi Gorici.

Doslej je objavljala kratko prozo (postmoderna, znanstvena fantastika, pravljice ter satira in humor) na radiu in v revijalnem tisku. Leta 1998 je pri založbi Obzorja Maribor izšla njegova zbirka pravljic **Iz pravljичnega vrta**.

KAZALO

No, pa začnimo!	5
Geneza	8
Začetek zgodovine	15
Težave v raju	19
Izgon iz raja	23
Evin dnevnik	27
Iskanje sogovornika	43
Sodni dan	46
Babilonski stolp	51
Novi Mesija	58
Pisanje spominov	62
Klobuk	65
Amerika	68
Nočni klic	73
Resnica o Sneguljčici	77
Šola ustvarjalnega pisanja	80
Lojze	85
Skrivnost	89
Pesnikova vrnitev	92
Toplomer	98
Grajski duh	100
Bančni rop	103
Škandal na šoli	106
Zadnja sodba	110
Iz sodnih arhivov:	
Primer Mice Cekunjačeve in kako ga je Zlatec, njen petelin, rešil	113
	165

Lep pozdrav iz našega mesta	117
Na svidenje nad zvezdami	121
Pismo	125
Iz mojega (pasjega) dnevnika	129
Mora enakosti	132
Še enkrat o volku in Rdeči kapici	139
Dol z republiko, hočemo kralja!	142
Teden lova	144
En dan iz dnevnika gospoda F.	153
Do zadnjega diha	157
Milan Petek: Težave v raju	163
Beseda o avtorju	164
Kazalo	165